

ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНА

Превод от руски: Стоянка Мозгова, 1984

chitanka.info

Много, много отдавна в едно царство живели в малката си къщичка един дядо, една баба и дъщеричката им Василиска. Живели си те добре, честито, но голяма беда ги сполетяла. Разболяла се милата им майчица. Усетила тя, че смъртта ѝ е близка. Извикала тя Василиска и ѝ дала една малка кукличка.

— Чуй какво ще ти кажа, дъще — ѝ рекла тя, — пази тази кукличка и на никого не я показвай. Ако те сполети беда, дай на кукличката да си хапне и поискай съвет от нея. Тя като си хапне, ще ти помогне, дъще, ще облекчи мъката ти.

Целунала майката Василиска и умряла.

Потъгувал дядото, потъгувал, па се оженил за друга. Мислел на Василиска майчица да намери, но ѝ намерил зла мащеха.

Мащехата имала две дъщери: зли, лоши, свадливи. Мащехата ги обичала и ги галела, а с Василиска винаги се заяжда. Лош станал животът на Василиска. Мащехата и сестрите все ѝ се карали, навиквали я, не ѝ давали от работа гръб да изправи, искало им се от тежкия труд да измършавее, от вятъра и слънцето да почернее. По цял ден се чували гласовете им:

— Василисо ма, Васо, Василисо! Обед свари, къщата оправи, донеси дърва, издои кравите, пък по-чевръсто пипай ма и по-весело гледай!

А Василиска шета ли, шета, на всички угажда, с всичко се справя. И от ден на ден все по-хубава става. Красавица! Ни с думи да я разкажеш, ни с перо да я опишеш. Във всичко ѝ помагала кукличката.

Рано сутрин ще надои Василиска мляко, ще се залости в килера и ще започне кукличката си с мляко да гоцава и да ѝ дума:

— Хайде, кукличке, хапни си, та мъката ми да чуеш.

Кукличката ще си хапне, ще утеши Василиска и ще свърши всичката работа вместо нея. Седи си момичето на сенчица, къса си цветенца, а вече и лехите ѝ оплевени, и водата донесена, и фурната запалена, и зелето полято. Кукличката даже билки за хубост ѝ показвала. И Василиска още по-хубава ставала.

Един път баща ѝ заминал за дълго време нанякъде.

Седнала мащехата с дъщерите си в къщата, а навън — тъмно, дъжд се лее, вятър фучи, зимата на вратата вече тропала. Около къщата имало непроходима гора, а в гората живеела баба Яга, която гълтала хората като пилета.

Дала мащехата на всяка дъщеря работа: на едната — дантели да плете, на другата — чорапи, а на Василиса дала да преде. В цялата къща загасила огъня, една борина оставила само там, където момичетата работели, и си легнала да спи.

Пукала, пукала брезовата борина и загаснала.

— Ами сега? — рекли мащехините дъщери. — В цялата къща огънче няма, а трябва да се работи. Ще трябва май при баба Яга да ходим за огън.

— Аз няма да отида — казала най-голямата. — Аз плета дантели и от куката ми свети.

— И аз няма да отида — рекла средната, — аз плета чорап и от иглите ми свети.

Че като викнали и двете:

— Василиса, Василиса да ходи за огън! Бягай бързо при баба Яга! — И изтикали Василиса от къщата.

Навън било тъмно като в рог, в гъстата гора фучал злият вятър. Заплакала Василиса, извадила от джоба си кукличката.

— Мила моя кукличке, изпращат ме при баба Яга за огън. А баба Яга хора яде и само кокалчетата им хрускат.

— Нищо — казала ѝ кукличката, — с мене няма от какво да се страхуваш! Докато аз съм при тебе, беда няма да те сполети.

— Благодаря ти, кукличке, за добрата дума — рекла Василиса и тръгнала на път.

А в гората било страшно, даже месечината не се показвала.

Чакало момичето, разтреперано се, кукличката си здраво притиснало.

Изведнъж вижда, че покрай него препуска ездач — целият бял, с бял кон, а хамутът на коня ясно грее.

Започнало да се разсъмва.

Тръгнало момичето по-нататък, спъвало се, удряло се в пъновете. Плитката му с роса се покрила, ръцете му замръзнали.

Изведнъж препуснал друг ездач — целият ален, на ален кон, хамутът на коня му и той ален.

Изгряло слънцето. Погалило Василиса, стоплило момичето и изсушило росата от плитката ѝ.

Цял ден вървяла Василиска. Привечер стигнала до една полянка.

Гледа — къща стои. Оградата около къщата била от човешки кости. На оградата стърчат човешки черепи, вместо порти — човешки крака, вместо ключалка — ръце, вместо катинар — остри зъби.

Стъписало се момичето, застанало като закопано. Изведнъж препуснал ездач — целият черен, на черен кон, хамутът на коня и той черен. Стигнал до портата и пропаднал вдън земя.

Настъпила нощта.

Тогава очите на всички черепи по оградата грейнали, на поляната станало светло като през деня.

Василиса затреперала от страх. Не могла крачка да направи от страшното място, краката ѝ не я слушали.

Изведнъж Василиса чула, че земята трепери, цяла се люлее. Това била баба Яга — в чутурата лети, с чукалото маха, с метлата следите си замита. Стигнала до портата, че като ревнала:

— Фу-фу-фу, на човек ми мирише! Кой е тук?

Приближила се Василиса до баба Яга, ниско ѝ се поклонила и скромно ѝ продумала:

— Аз съм, бабо, мащехините дъщери ме изпратиха при тебе за огън.

— Така ли — рекла баба Яга, — твойта мащеха ми е роднина. Ами добре! Поживей при мене, поработи, пък там ще видим.

А след това пак ревнала с гръмовития си глас:

— Хей, мои здрави ключалки, отключете се, порти мои широки, отворете се!

Портата се отворила, баба Яга влязла, а Василиса тръгнала след нея. До портата растяла брезичка, която искала да шибне момичето.

— Брезичке, не шибай момичето! Аз съм го довела — рекла баба Яга.

Край портата лежало едно куче. То искало да ухапе момичето.

— Не го пипай, аз съм го довела — рекла баба Яга.

В пруста един котарак искал да издраска момичето.

— Не го пипай, котарако, аз съм го довела — рекла баба Яга.

— Виждаш ли, Василиса, колко е трудно да се измъкнеш от моята къща: котаракът ще те одраска, кучето ще те заръфа, брезата ще ти извади очите, портата няма да се отвори.

Влязла баба Яга в къщата, опънала се на миндера.

— Ей, моме-ратайкиньо, давай да ядем!

Изскочила момата-ратайкиня, започнала да храни баба Яга: един котел борш, една кофа мляко, двацет пилета, четиридесет патета, половин вол, две баници, а колкото квас, медовина и бира изпила, никой не може да изпие.

Изяла всичко баба Яга. На Василиса дала само един краишник хляб.

— Е, хайде, Василисо — й рекла, — вземи тази торба с просо, почисти я зрънце по зрънце, черно зрънце да не видя, че ако видя, ще те изям.

Веднага след това баба Яга захъркала.

Взела Василиса крайчето хляб, сложила го пред кукличката и й рекла:

— Кукличке, гълъбче, хлебец си хапни, мъката ми чуй! Баба Яга ми даде тежка работа. Заплаши да ме изяде, ако не свърша всичко...

А кукличката й отговорила:

— Ти не плачи, не тъгувай, по-добре лягай да спиш: сутринта е по-мъдра от вечерта.

Едва Василиса заспала, куклата тутакси викнала:

— Птиченца-врабченца, синигерчета и гълъби, тук насам летете, Василиса от беда избавете!

Долетели толкова много птици, че всичко почерняло. Започнали да чистят просото, загугукали, зачуруликали, хубавите зрънца слагали в торбата, а черните изяждали. Всичкото просо зрънце по зрънце почистили, черничко не се виждало.

Едва направили това, край портата препуснал белият конник на бял кон. Започнало да се развиделява.

Събудила се баба Яга. Попитала Василиса:

— Е, как, свърши ли си работата?

— Всичко е готово, бабо.

Разсърдила се баба Яга, а няма какво да каже!

— Добре — промърморила тя, — аз сега тръгвам да търся плячка, а ти вземи хей оная торба, в нея са омешани грах с маково семе. Зрънце по зрънце да ги разделиш и на две купчини да ги направиш. Ако не сториш това, ще те изям.

Излязла баба Яга навън, свирнала, долетели чутурата и чукалото.

Препуснал червеният конник. Изгряло слънцето.

Седнала баба Яга в чутурата, литнала от двора, с чукалото маха, с метлата следите си заличава.

Взела Василиса една коричка хляб, нахранила кукличката и ѝ рекла:

— Съжали се над мене, кукличке, гълъбче! Помогни ми.

Викнала кукличката със звънко гласче:

— Събирайте се, мишки — полски, домашни, хамбарни!

Дотичали безброй мишки. За един час цялата работа свършили.

Привечер момата-ратайкиня сложила масата и седнала да чака баба Яга. Препуснал през полето черният конник. Спуснала се нощта. Очите на черепите светнали, запращели дърветата, зашумяла шумата — пристигнала баба Яга.

— Какво става, Василисо? Готово ли е всичко?

— Всичко е наред, бабо.

Разсърдила се баба Яга, но нямало какво да каже.

— Е, щом е така, върви да спиш и аз сега ще си легна.

Отишла Василиса зад печката и чула, че баба Яга казала:

— Ти, моме-ратайкиньо, разпали фурната, раздухай огъня, че като се събудя да опека Василиса.

Легнала баба Яга на миндера, турила си бърните на полицата, покрила се с ходилото си и захъркала така, че гората затреперала.

Заплакала Василиса, извадила кукличката си, поставила пред нея коричка хляб.

— Кукличке, гълъбче, хлебец си хапни, мъката ми чуй. Баба Яга иска да ме опече и да ме изяде.

Е, както винаги кукличката я научила на всичко: какво да прави, какво да стори, как с бедата да се пребори.

Хукнала Василиса при момата-ратайкиня, поклонила ѝ се до земята.

— Помогни ми, моме-ратайкиньо! Ти по-малко пали дървата, повече с вода ги заливай. Вземи за това моята копринена забрадка.

Отговорила ѝ момата-ратайкиня:

— Добре, мило момиче, ще ти помогна. Дълго ще разпалвам фурната, ще чеша на баба Яга петите, за да спи по-дълбоко. А ти бягай, Василиске!

— А няма ли да ме хванат конниците? Няма ли да ме върнат назад?

— Не — рекла момата-ратайкиня, — белият конник — това е денят ясен, червеният конник е златното слънце, черният е тъмната нощ. Те няма да те закачат.

Изскочила Василиса на пруста. Хвърлил се насреща ѝ котаракът, помъчил се да я издраска. Василиса му подхвърлила една баничка. И той не пипнал момичето.

Хукнала Василиса по стълбата. Изскочило кучето, помъчило се да я ухапе. Момичето му хвърлило парче хляб. Кучето го пушло.

Хукнала Василиса по-далеч от този двор. Искала брезичката да я шибне през очите. Но тя ѝ завързала панделка и брезичката пушла момичето.

Искала портата да се захлопне. Но Василиса ѝ смазала пантите с мас и тя се отворила пред нея.

Изскочила девойката край черната гора. А през това време и черният конник преминал, в гората станало съвсем тъмно. Как да се прибере в къщи без огън? Как ще влезе вътре без него? Та нали мащехата ще я изтормози до смърт. И пак кукличката научила Василиса на ум и разум. Снела Василиса един череп от оградата и го надянала на една пръчка.

Тича девойката през тъмната гора, очите на черепа светят и тъмната нощ станала светла като ден.

А баба Яга се събудила, протегнала се, усетила, че Василиса я няма, и хукнала към пруста.

— Котарако, одраска ли момичето, което побягна край тебе?

А котаракът ѝ отговорил:

— Аз, бабо Яго, вече десет години ти служа, а ти даже коричка не си ми подхвърлила. А Василиса баничка ми даде!... Ето защо я пуснах.

Хвърлила се баба Яга към двора.

— Вярно мое куче, изръфа ли ти поне непослушното момиче?

А кучето ѝ отговорило:

— Аз колко години вече ти служа, а досега даже кокалче не си ми подхвърлила, а то хляб ми даде. Ето защо го пуснах.

Викнала баба Яга с цяло гърло:

— Брезичке, моя брезичке, ти шибна ли го през очите?

А брезата ѝ отговорила:

— Аз вече десет години раста при тебе, а ти клонките ми даже с връвчица не завърза. А то панделка ми закачи. Ето защо го пропуснах.

Дотичала баба Яга до портата.

— Здрава моя порта, ти затвори ли се, задържа ли непослушното момиче?

А портата ѝ отговорила:

— Аз толкова време съм ти служила, а ти не си се сетила поне водица в пантите ми да налееш, а то с мас ме смаза. Ето защо го пропуснах.

Ядосала се здравата баба Яга. Започнала да бие кучето, да удря котарака, да чупи портата, да сече брезата. Изнемощяла, изпотила се, съвсем се изморила. Отказала се да догонва Василиса.

А Василиска дотичала до в къщи.

Гледа — в къщата не свети огън. Изскочили мащехините дъщери, започнали да ѝ се карат и да ѝ викат:

— Що толкова дълго те нямаше и огън не ни носеше? В къщи огън не можем да запалим. Колкото и да се мъчихме, не можахме да стъкнем, а като носехме от съседите, веднага гаснеше в къщи. Може поне твоят огън да се задържи.

Внесли черепа в стаята, а очите на черепа така се вторачили в мащехата и в дъщерите ѝ, че те взели да горят. Започнали да се крият, но където и да се пъхнат, очите все след тях гледали.

До сутринта се овъглили, а на Василиса нищо ѝ няма.

Закопала Василиса черепа в земята и на това място израснал храст с алени рози.

Не поискала Василиса да живее повече в тази къща, отишла в града и заживяла при една старица.

Един път тя рекла на старицата:

— Скучно ми е, бабо, да седя без работа. Купи ми най-хубавия лен.

Купила ѝ бабата лен, седнала Василиса да преде. Работата ѝ спори, вретеното си бръмчи, нишката се точи равна, тънка — като златно косъмче. Започнала Василиса да тъче платно. Изтъкала такова платно, че можело да се вдява в иглено ухо като конец. Избелила Василиса платното и то станало по-бяло от сняг.

— Бабо, вземи и продай това платно — рекла Василиса, — а парите прибери за себе си.

Погледнала бабата платното и ахнала.

— Не, чедо, такова платно освен царския син няма кой да носи.
Ще го занеса в двореца.

Видял царският син платното и се удивил.

— Колко искаш за него? — попитал той.

— Това платно цена няма, аз подарък съм ти го донесла.

Поблагодарил ѝ царският син и пуснал старицата да си ходи с подаръци. Искал царският син да си ушие риза от това платно, но никой не се наемал с такава тънка работа! Извикал царският син бабата и ѝ казал:

— Щом като си изтъкала такова платно, уший ми от него риза.

А бабата му отговорила:

— Нито съм прела, синко, нито съм тъкала това платно. Мома Василиса му е майсторка.

— Нека тогава тя да я ушие.

Върнала се старицата в къщи, разказала всичко на Василиса. Василиса ушила ризата, с коприна я извезала, с бисер я украсила. Отнесла бабата ризата в двореца.

Седнала Василиса край прозореца да бродира с гергеф. Изведнъж видяла, че тича царски слуга.

— Царският син те вика в двореца.

Отишла Василиса в двореца. Захласнал се царският син, като видял Василиса Прекрасна.

— Няма да се разделя с тебе — ѝ рекъл. — Ще станеш моя жена.

Хванал я той за белите ръце, сложил я да седне до себе си, а след това отпразнували сватба.

Скоро се върнал бащата на Василиса и останал да живее при дъщеря си. Взела тя при себе си и старицата, а кукличката винаги носела в джоба си. Така живеят те и до ден-днешен и ни чакат да им отидем на гости.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.